

Nationella forskarkursen i litteraturvetenskap 2017, Uppsala universitet

Litteraturvetenskapliga perspektiv på bok- och mediehistoria 1450 1850
7,5 hp

Literary Perspectives on Book- and Media History 1450 1850
7,5 credits

Kursen behandlar olika teoretiska och metodiska sätt att diskutera litteraturens materiella och mediala förutsättningar före år 1850 med tyngdpunkt på tidigmodern tid och med utgångspunkt i de senare årens forskning inom bok- och mediehistoria. Frågor som belyses rör bl.a. det litterära systemets förutsättningar under tidigmodern tid, spridningsvägar för böcker under 1700- och 1800-talen, genussystemets betydelse för boken som materiell företeelse, handskriftskulturer efter tryckets införande och läspraktiker som kopplade till boken som emotionellt och kulturellt objekt/föremål.

Kursansvarig Ann Öhrberg: Ann.Ohrberg@littvet.uu.se

OBS! Sista anmälningdag 1 oktober. Anmälan sker via e-post till Ann Öhrberg.

Kursen äger rum på campus Engelska parken, Uppsala universitet
(<http://www.engelskaparken.uu.se/Kvartersskiss/>).

Kursdatum: 19 20 oktober 2017 samt 18 19 januari 2018

Program

Torsdag 19 oktober

9.45 Registrering och kaffe i uppehållsrummet på Litteraturvetenskapliga institutionen (<http://www.littvet.uu.se/om-oss/kontakta-oss/>)

10.15 10.45 Välkomna! Ann Öhrberg

1. 10.45 11.45 Portalföreläsning: Otto Fischer och Ann Öhrberg (Uppsala universitet),
”Från bok- till mediehistoria”

11.45 12.45 Lunch

2. 12.45 13.45 Föreläsning: Johnny Kondrup (Köpenhamns universitet), ”Tekster, værker, dokumenter: Litteraturvidenskabens empiriske grundlag”

3. 14.00 15.00 Föreläsning: Otto Fischer (Uppsala universitet), ”En läsningens mediehistoria: materiella och emotionella praktiker”

15.00 15.15 Kaffe

4. 15.15 16.30 Föreläsning: Ann Öhrberg (Uppsala universitet), "Att sprida Ordet: cirkulation och bruk av andlig litteratur i äldre tid"

16.30 17.15 Seminarium: Uppsamlade diskussion, Ann Öhrberg

18.00 Gemensam middag för deltagare och lärare

Freitag 20 oktober

5. 10.30 11.30 Föreläsning: Thomas Götselius (Stockholms universitet),
"Litteraturvetenskap som medievetenskap. Teoretiska perspektiv"

6. 11.45 12.45 Föreläsning: Annie Mattsson (Uppsala universitet): "Tidigmoderna
handskriftskulturer"

12.45 14.15 Lunch

7. 14.15 15.15 Anna-Maria Rimm (Stockholms universitet): "1700-talets litterära
system"

15.15 15.30: Kaffe

15.30 16.15 Seminarium: Uppsamlade diskussion, Ann Öhrberg

*

Torsdag 18 januari

13.30 13.45 Återsamling: Ann Öhrberg

8. 13.45 14.45 Föreläsning: Åsa Arping (Göteborgs universitet), "Sveriges Jane
Austen. Fredrika Bremer och det svenska romanundret i USA kring
1850"

14.45 15.15 Kaffe

15.15 17.00 (prel. tid): Föreläsning (i samarbete med forskningsnoden Mediehistoria
1750 1850): Charlotte Appel (Aarhus universitet. Rubrik meddelas efter
kursstart)

18.00 Gemensam middag för deltagare och föreläsare

Fredag 19 januari

10.15 12.30 Workshop

12.30 13.00 Lunch

13.00 14.00 Workshop

*

Examination

Deltagarna skriver en kortare uppsats som ventileras/presenteras under vår workshop i januari. Uppsatsen ska behandla ett bokhistoriskt intressant objekt, eller en samling. Detaljerade instruktioner meddelas vid kursstart.

Inför varje föreläsning förväntas också deltagarna förbereda sig genom att läsa texter som valts ut av föreläsarna, ca 100 sidor inför varje föreläsning (se nedan).

Litteratur

1. Fischer & Öhrberg

Robert Darnton, "What is the history of books? Revisited", *Modern Intellectual History* 4(3) 2007. Åtkomst via:

https://dash.harvard.edu/bitstream/handle/1/3403039/darnton_revisited.pdf?sequence=2

Förslag på vidare läsning:

Anita Ankarcróna, *Makt & minne. En historia om boken*, Stockholm 2010

A Companion to the History of the Book, Simon Eliot & Jonathan Rose (red.),

Blackwells Companions to Literature and Culture 48, Oxford 2008

Christian Benne, *Die Erfindung des Manuskripts. Zur Theorie und Geschichte literarischer Gegenständlichkeit*, Frankfurt a. M 2015

Margareta Björkman, *Läsarnas nöje. Kommersiella lånbibliotek i Stockholm 1783–1809*, Skrifter utgivna av Avdelningen för litteratursociologi vid Litteraturvetenskapliga institutionen i Uppsala, 29, Uppsala 1992

Bo Bennich-Björkman, "Eliternas gata och handeln på broar och marknader.

Systemen för spridning av böcker i Sverige 1600-1850", i *Bokens vägar*, Jan-Erik Pettersson (red.), Solna 1998, s. 13–81

Bokens materialitet. Bokhistoria och bibliografi. Bidrag till en konferens anordnad av Nordiskt nätverk för editionsfilologer, 14–16 september 2007, Mats Malm, Barbro Ståhle Sjönell & Petra Söderlund (red.), Nordiskt nätverk för editionsfilologer. Skrifter 8, Stockholm 2009

Lars Burman, "Om folkbokens vackra Grisilla. Bokhistoria, dygdemoral och erotik, *Tidskrift för litteraturvetenskap*, 2006(35):1, s. 45-61

Elizabeth L. Eisenstein, *The Printing Revolution in Early Modern Europe*, Cambridge 2005

James Daybell, *The Material Letter in Early Modern England. Manuscript Letters and the Culture and Practices of Letter-writing, 1512-1635*, Early modern literature in history, Houndmills, Basingstoke, Hampshire 2012

Alastair Fowler, *The mind of the Book. Pictorial Title Pages*, Oxford 2017

Lars Furuland, "Ljus över landet", i *Ljus över landet och andra litteratursociologiska uppsatser*, Skrifter utgivna av Avdelningen för litteratursociologi vid Litteraturvetenskapliga institutionen i Uppsala 28, Hedemora 1991

Frederick G. Kilgour, *The Evolution of the Book*, New York: Oxford Univ. Press, 1998

David McKitterick, *Print, Manuscript and the Search for Order, 1450-1830*, Cambridge 2003

Schrift. Kulturtechnik zwischen Auge, Hand und Maschine, Gernot Grube, Werner Kogge & Sibylle Krämer (red.), München 2005

Johan Svedjedal, *Författare och förläggare och andra litteratursociologiska studier*, Hedemora 1994

Petra Söderlund, *Romantik och förnuft. V.F. Palmblads förlag 1810-1830*, Skrifter utgivna av Avdelningen för litteratursociologi vid Litteraturvetenskapliga institutionen i Uppsala 43, diss. Uppsala, Hedemora 2000

The Medieval Manuscript Book. Cultural Approaches, Michael Johnston & Michael Van Dussen (red.), Cambridge 2015

2. Johnny Kondrup

Johnny Kondrup: *Editionsfilologi*. København: Museum Tusulanums Forlag 2011, s. 273-303 (31 sider)

Jens Bjerring-Hansen & Torben Jelsbak (red.): *Boghistorie*. Aarhus: Aarhus Universitetsforlag 2010, s. 7-40 (»Introduktion«, 33 sider) + s. 195-208 (»Bibliografi«). I serien *Moderne litteraturteori*, bd. 8

Klaus Nielsen: *Bogen og værket. En introduktion til tekstkritik og boghistorie som litteraturteori*. København: Museum Tusulanums Forlag u.å. (: 2017), s. 19-45 (kapitel 2: »Værkbegrebet«, 26 sider)

I alt 90 sider + bibliografi

Videre læsning:

Mats Malm, Barbro Ståhle Sjönell & Petra Söderlund (red.): *Bokens materialitet. Bokhistoria och bibliografi*. Stockholm: Svenska Vitterhetssamfundet 2009. Nordiskt Nätverk för Editionsfilologer, Skrifter, bd. 8 (262 sider)

Johnny Kondrup: »Tekst og værk – et begrebseftersyn«, i Dorthe Duncker, Anne Mette Hansen & Karen Skovgaard-Petersen (red.): *Betydning & Forståelse. Festskrift til Hanne Ruus*. København: Selskab for Nordisk Filologi 2013, s. 65-76 (12 sider) (eller på tysk: »Text und Werk – Zwei Begriffe auf dem Prüfstand«, i *editio. Internationales Jahrbuch für Editions-wissenschaft*, Band 27 (2013), s. 1-14)

Resten af Klaus Niensens ovennævnte bog, *Bogen og værket* (i alt 192 sider)

3. Otto Fischer

Bell, Richard, "Weeping for Werther: Suicide, Sympathy and the Reading Revolution in Early America", i Shafquat Townshend & W. R. Owens, eds., *The History of Reading. Vol 1: International Perspectives c. 1500–1900*, Basingstoke & New York 2011, s. 49–63.

Darnton, Robert, "Läsarreaktionen på Rousseau: Hur romantikens känslsamhet frambesvors", I dens. *Stora kattmassakern och andra kulturhistoriska bilder från fransk upplysningstid*, Stockholm 1984, s. 247–291.

Fischer, Steven Roger, *A History of Reading*, London 2003, s. 253–272.

Foucault, Michel, "En biblioteksfantastik", I dens. *Diskursernas kamp*, utg. Thomas Götselius & Ulf Olsson, Stockholm & Stehag 2008, s. 21–41.

Vidare läsning:

Alewyn, Richard, "Klopstocks Leser", i Bernhard Fabian, Hsg., *Festschrift für Rainer Gruenter*, Heidelberg 1978, s. 100–121.

Beppler, Jill, "Traditions of reading, writing and collecting: books in the lives of dynastic women in early modern Germany", i Elisabeth Wåghäll-Nivre, Beate Schirmacher, Claudia Egerer, red., *(Re-)contextualizing literary and cultural history: the representation of the past in literary and material culture*, Stockholm 2013, s. 223–252.

Bray, Joe, *The Female Reader in the English Novel from Burney to Austen*, New York 2009.

Gauger, Hans-Martin, "Die sechs Kulturen in der Geschichte des Lesens", i Paul Goetsch, Hsg., *Lesen und Schreiben im 17. Und 18. Jahrhundert. Studien zu ihrer Bewertung in Deutschland, England und Frankreichs*, Tübingen 1994, s. 28–48.

Koebner, Thomas, "Lektüre in freier Landschaft. Zur Theorie des Leseverhaltens im 18. Jahrhundert", i Gruenter, Rainer, Hsg., *Leser und Lesen im 18. Jahrhundert. Colloquium der Arbeitsstelle 18. Jahrhundert Gesamthochschule Wuppertal Oktober 1975 (Beiträge zur Geschichte der Literatur und Kunst des 18. Jahrhunderts 1)*, Heidelberg 1977, s. 40–57.

Koschorke, Albrecht, *Körperströme und Schriftverkehr. Die Mediologie des 18. Jahrhunderts*, München 2003.

Manguel, Alberto, *En historia om läsning*, Stockholm 1996.

Pearson, Jacqueline, *Women's Reading in Britain 1750–1835*, Cambridge 1999.

Raven, James, "Modes of Reading and Writing in the 18th Century private Library", i Paul Goetsch, Hsg., *Lesen und Schreiben im 17. Und 18. Jahrhundert. Studien zu ihrer Bewertung in Deutschland, England und Frankreichs*, Tübingen 1994, s. 49–60.

Schön Erich, *Der Verlust der Sinnlichkeit oder Die Verwandlungen des Lesers. Mentalitätswandel um 1800 (Sprache und Geschichte 12)*, Stuttgart 1987.

Williams, Abigail, *The Social Life of Books: Reading together in the Eighteenth-Century Home*, New Haven 2017.

Young, Paul J., *Seducing the Eighteenth-Century French Reader: Reading, Writing and the Question of Pleasure*, Aldershot 2008, s. 7–30.

4. Ann Öhrberg

Jon Haarberg, "Earways to Heaven: Singing the Catechism in Denmark-Norway, 1569-1756", *Religious Reading in the Lutheran North. Studies in Early Modern Scandinavian Book Culture*, Charlotte Appel & Morten Fink-Jensen (ed.), Cambridge 2011, s. 48-69

Stina Hansson, *Ett språk för själen. Litterära former i den svenska andaktslitteraturen 1650-1720*, Skrifter utgivna av Litteraturvetenskapliga inst. vid Göteborgs universitet 20, Göteborg 1991, kap. II, s. 48-90

Ann Öhrberg, "A Threat to Civic Coexistence'. Forbidden Religious Literature and Censorship in Eighteenth-Century Sweden", *Religious Reading in the Lutheran North. Studies in Early Modern Scandinavian Book Culture*, Charlotte Appel & Morten Fink-Jensen (eds), Cambridge, 2011, s. 112-132

Orientera dig också i följande källtexter:

Den gamla psalmboken. Ett urval ur 1695, 1819 och 1937 års psalmböcker, Håkan Möller (red.) och Gunnel Vallquist (inl.), Svenska klassiker utgivna av Svenska akademien Stockholm 2001,

ur 1695 års psalmbok, psalmerna 56, 156, 157, 317, 409;

ur 1819 års psalmbok, psalmerna 1, 53, 55, 378, 420, 449;

ur 1937 års psalmbok, psalmerna 21, 139, 169, 235, 252, 355, 377;

samt ur "Kommentarer och ordförklaringar", s. 307-316, s. 322-323, 38-339, 347-350, 353-354, 365-366, 369-370, 379, 383, 385, 387-388, 394-396.

Tillgänglig via:

<http://litteraturbanken.se/#!/forfattare/Anonym/titlar/GamlaPsalmboken/info>

Psalmer ur *Den danske salembog* (du slår på författarnamn)

Kingo: psalm 91, 185

Brorson: 43

Pontoppidan: 619

Grundtvig: 41, 81

Tillgänglig via: <http://www.dendanskesalmebogonline.dk/soeg>

Olof Svebilius, *Enfaldig förklaring öfwer Lutheri lilla catechismum, stält genom spörsmål och swar. Af Olao Swebilio ... Med kongl. may:tz privilegio Upsala, tryckt af Henrich Keyser kongl. acad. booktr. åhr 1700.* (Läsexemplar tillhandahålls inför kursstart)

Urval ur *Sions Sånger*, 1743, 1748 och *Sions Nya Sånger*, 1778 (Läsexemplar tillhandahålls inför kursstart)

Förslag på vidare läsning:

Margareta Jersild & Ingrid Åkesson, *Folklig koralsång. En musikutnologisk undersökning av bakgrunden, bruket och musiken*, Hedemora 2000, kap. 2, s. 24-37

Daniel Lindmark, "Sann kristendom och medborgerlig dygd". *Studier i den svenska katekesundervisningens historia*, diss. Umeå 1993, s. 57-109

Hilding Pleijel, Bror Olsson & Sigfrid Svensson, *Våra äldsta folkböcker*, Lund 1967

5. Thomas Götselius

Med utgångspunkt i samtidens medierevolution diskuterar föreläsningen olika sätt att förstå relationen mellan litteraturen och dess materiella underlag. Som dess teoretiska centrum fungerar frågan om mediet: vad är ett medium? Vilka perspektiv öppnar medieteorin på litteraturen? Vilka konsekvenser har litteraturens medialitet för litteraturvetenskapen? Kring detta centrum uppstår frågeställningar om hur litteraturens tekniska och materiella villkor sätter avtryck i de litterära texterna och hur den litterära analysen kan utveckla redskap för att synliggöra dessa.

Litteratur:

Chartier, Roger, *Böckernas ordning. Läsare, författare och bibliotek i Europa mellan 1300-tal och 1700-tal*, Göteborg 1995, s. 7 11

Clüver, Claus, "Intermediality and Interarts Studies", i *Changing Borders.*

Contemporary Positions in Intermediality, red. Jens Arvidson et al (Lund 2007), ss. 19 38

Gumbrecht, Hans Ulrich, "Farewell to Interpretation", i *Materialities of Communication*, red. Gumbrecht & Pfeiffer, Stanford 1994, s. 389 402

Kittler, Friedrich, "Förord till Nedskrivningssystem 1800/1900",

<http://glanta.org/arkiv/mediehistoriskt-bibliotek/>

Foucault, Michel, *Vetandets arkeologi*, Lund 2002, övers. C-G Bjurström, s. 7 32, 155 161

McLuhan, Marshall, "Mediet=budskapet", i *Media. Människans utbyggnader*, Stockholm 1999, s. 16 33

Parikka, Jussi, "Media Theory and New Materialism", i *What is Media Archaeology?*, Cambridge 2012, s. 63 89

Vidare läsning:

Götselius, Thomas, *Själens medium. Skrift och subjekt i Nordeuropa omkring 1500*, Göteborg 2010

6. Annie Mattsson

Harold Love, *Scribal Publication in Seventeenth-Century England*, 1993, kap 1 och 2 ("The Phenomenon" och "'Publication' in the Scribal Medium"). Finns tillgänglig som e-bok i Umeå, Stockholm, Uppsala och Lund.

Annie Mattsson, "'The place is swarming with libels': Manuscript Publication of Oppositional Texts During the Reign of Gustav III (1771 1792)" i *LIR Journal* 2011:1, s. 49 66, <http://ojs.uu.se/ojs/index.php/LIRJ>

7. Anna-Maria Rimm

Anna-Maria Rimm, "Elsa Fougst som internationell bokhandlare", kap.V ur *Elsa Fougst, Kungl. boktryckare : aktör i det litterära systemet ca. 1780-1810*, Skrifter utgivna av Avdelningen för litteratursociologi vid Litteraturvetenskapliga institutionen i Uppsala 59, diss., Uppsala 2009. Åtkomst via:

<http://uu.diva-portal.org/smash/get/diva2:234231/FULLTEXT06.pdf>

8. Arping, Åsa

Arping, Åsa, "En osynlig stjärna i stjärnbaneret. Om Fredrika Bremer i USA och litteraturhistorisk dissonans" (13 s i kommande antologi på Gidlunds, 2017)

Arping, Åsa, "A Writer of One's Own? Mary Howitt, Fredrika Bremer, Translation, and Literary 'Piracy' in the U.S. and Britain in the 1840s" (c:a 20 s i kommande antologin *Gender, Translation and Transnational Reception*, Québec: Vita Traductiva, 2017)

Bode, Katherine, "Beyond the Book: Publishing in the Nineteenth Century", *Reading by Numbers: Recalibrating the Literary Field*, London & New York: Anthem Press, 2014, s. 27-56 + 180-187 (noter)

McGill, Meredith L., "Introduction: The Matter of the Text", *American Literature and the Culture of Reprinting, 1834-1853*, Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 2003, s. 1-44 (plus noter)

Ur New York-baserade veckotidskriften *New World*:

- "Mary Howitt's Translations of Fredrika Bremer's Novels", 29 april 1843
- Annons *The Home; or Family Cares and Family Joys*, 6 maj 1843
- "Extra series", *The Home; or Family Cares and Family Joys*, nummer 79, maj 1843
- "Swedish Literature", 7 oktober 1843

9. Charlotte Appel

Litteratur meddelas efter kursstart